

APEL ZA SPAS VJETRENICE

13 August 2008

Speleološka udruga Vjetrenica iz Popovog polja uputila je javnosti molbu za pomoć i podršku projektu istraživanja, popularizacije i zaštite Vjetrenice, kojeg godinama dobrovoljno provodi s nizom vrhunskih domaćih i međunarodnih stručnjaka. Ova udruga poziva sve zainteresirane da u okviru svojih mogućnosti pomognu obrani Vjetrenice: kroz promicanje javne podrške, medijsko djelovanje ili neke druge pritiske koji bi se suprostavili četnoj upotrebi Vjetrenice.

Vjetrenica je svjetski poznata pećina budući je, pored niza iznimnih vrst, vodeća u svijetu po podzemnom biodiverzitetu. Do sada je u njoj zapaženo gotovo stotinu vrsta piljskih životinjskih vrsta, od kojih je najveći broj izrazitih endema. Oko 35 vrsta prvi je put zapaženo i znanstveno opisano u Vjetrenici (*locus typicus*), to pilju čini živim muzejom. Najmanje 15 vrsta su stenobionti pilje, tj. još nisu pronađeni nigdje više osim u Vjetrenici, a neki, poput raka vjetreničkog rajonočca, samo u jednom manjem jezeru Vjetrenice. Treba to usporediti s podatkom da u svijetu postoji samo 20 vrsta s više od 20 vrsta piljskih vrsta. One su prilagođene životu u podzemnim stanicama gdje nema podjela na dan-noć i ljetu-zimo, te su u svakom pogledu vrlo osjetljive. Njihov životni prostor je zbog izoliranosti podzemlja veće maksimalno kapacitiran, tako da svako njegovo smanjivanje – presijecanje kanala, oduzimanja vode i sl. – vodi uništenju njihovih kolonija, a ako su kolonije malobrojne, može voditi do istrijebljenja vrste.

Vjetrenica je ozbiljno ugrožena, a prijetnje rastu iz dana u dan:

- odsustvom učinkovitih zakona, javnih institucija i administrativne infrastrukture za zaštitu Vjetrenice i krškama u BiH uopće. Iako je BiH potpisala neke međunarodne konvencije, vodeće političke grupe forsiraju industrijski razvoj koji se negativno odnosi spram krških ekosistema; - neodgovarajućim tipom zaštite i razvoja područja koji se odnosi na Vjetrenicu – spomenik nežive prirode - i ignoriranjem propisanih planova zaštite, kao što je rezervat prirode po Prostornom planu BiH iz 1981.
- nepromišljenim i opasnim planovima o turističkoj upotrebi Vjetrenice, koji se namjeravaju uvoditi bez ikakve propisne dozvole;
- opasnim razvojnim planovima za Popovo polje koji predviđaju kamenolome, crpljenja vode iz Vjetrenice, poljoprivredu s nekontroliranom upotrebom kemijskih preparata, itd.

Sve ovo nam nameće dojam da postoji prećutna suglasnost da se umanju prirodna vrijednost Vjetrenice kako ne bi bila smetnja industrijsko-poljoprivrednoj upotrebi ovog svjetski poznatog krškog krajolika.

To je suprotno s činjenicama da je Vjetrenica s Popovim poljem upisana u Smaragdnu mrežu (Emerald network) i da je predložena za upis na Listu svjetske baštine. Zaštitu Vjetrenice snažno su podržale najuglednije institucije za krško: Odjel za krško; Svjetske komisije za zaštitu područja IUCN-a te Međunarodna organizacija za biologiju podzemlja (SIBIOS). Također, predložili su da Vjetrenica bude proglašena nacionalnim parkom i podržali ideju Speleološke udruge Vjetrenica – Popovo polje i Akademije nauka i umjetnosti BiH da se pored Vjetrenice organizira Vjetrenički centar za krško; (istraživanje, edukacija, gospodarstvo/turizam i zaštita).

Zbog svega toga, gornje su dvije organizacije uputile pisma vlastima u BiH koje traže obustavu svih aktivnosti koje bi mogle biti štetne za Vjetrenicu te su ponudile pomoć u planiranju održivog razvoja.

Također, na web stranici <http://www.thepetitionsite.com/petition/779737903> okolišno zainteresirana međunarodna javnost potpisuje peticiju za spas Vjetrenice, a Sjeverno-američki biospeleološki bilten pozvao je svoje članove na podršku Vjetrenici (www.nabn.info).

Za više informaciju posjetite www.vjetrenica.com